

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

14. De correctione fraterna, & primo quodnam in praeceptum cadat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

peum euadit. Narrat S. Antonius 3. par. Historia titul. 22. §. 3. peffe quosdam ſeuicente, quosdam contra Chriſt anam pietatem huiusmodi miſericordie opus prætermiſiſſe. *Eſi, inquit, humana prudentia eſt, & de ratione medicina, vitare peſto infectos, tamen contra dilectionem, & Chriſtianam pietatem ſubtrahere infectis neceſſaria, ſeu non min prære anime, & corpori neceſſaria, ut habeantur tanquam Ethnicis, & publicani.*

CAP. XIV.

De correptione fraterna: & primo quando in præceptum cadat.

INter opera miſericordie ſpiritualia, vnum eſt, corrigere peccantem: de quo Chriſtus Matth. 18. *Si peccauerit in te frater, vade, & corripue eum inter te, & ipſum ſolum.*

Primo quaeritur, An in prædictis Chriſti Domini verbis diuinum præceptum continetur, cuius vicogamur corripere, & increpare peccantes? Quidam de recentioribus auctor, libellum conſcripſit, quo nititur oſtendere, nullum eſſe præceptum à Chriſto datum *Matth. 18. in illis verbis: Si peccauerit in te frater tuus, corripue eum inter te, & ipſum ſolum, ſi te audierit, lucratus es fratrem tuum. Si autem te non audierit, adhibe tecum vnum, aut duos, ut in ore duorum, vel trium ſit omne verbum: quod ſi non audierit eos, dic Eccleſia: ſi autem Eccleſiam non audierit ſit tibi ſicut Ethnicus, & publicanus:* vbi docet, inuis quidem naturalis eſſe præceptum de corripiendo fratre, qui peccauerit, non tamen vllum præceptum dediſſe Chriſtum prædicto Matthæi loco de ordine ſeruando in corripiendo fratre, videlicet, vt primo ſecreto moneatur, & corripiatur: quod ſi non reſpuerit, vnus, aut duo teſtes adhibeantur, quod ſi nec tunc ſe emendauerit, deferatur ad Eccleſiæ Prælatum.

Cæterum hæc ſententia pugnat cum communi omnium Theologorum doctrina, aſſerentium, in illis Matthæi verbis diuinum præceptum contineri, *vt oſtendit Gabr. ſuper Canonem Miſſæ, lect. 74. Innocent. 3. in capitul. Nouo, de Indic. aperte dicit, eſſe regulam Euangelicam, & mandatum diuinum in illis verbis: Si peccauit in te frater tuus, vade, & corripue eum inter te, & ipſum ſolum: Si te audierit, lucratus eris fratrem tuum, ſi te non audierit, adhibe tecum vnum vel duos: ut in ore duorum, vel trium teſtum ſit omne verbum. Quod ſi non audierit, dic Eccleſia. Si autem Eccleſiam non audierit, ſit tibi ſicut Ethnicus, & Publicanus.*

Obijciſſe Auctor: In Euangelio Dominus dixit: *Si peccauerit in te frater tuus: ergo ſolum locutus eſt de peccato in nos commiſſo: præſertim cum illa verba (ſi peccauerit in te) ſic exponant communiter Patres, Hieronymus, Chryſoſt. Theophyl. Euthymius: Reſpondeo, verborum ſenſum eſſe: ſi peccauerit in te, hoc eſt, coram te, vel te ſciente; nam qui peccat in Deum, vel in alium coram nobis, etiam in nos peccat, nos enim offendit, ſicut qui offendit patrem coram filio, filium quoq; ipſum offendit aut qui peccat in Dominum coram ſeruo, iniuria quoq; ſeruum afficit: item qui amicum offendit coram amico, illum etiam offendit. Accedit, quod neceſſario, & euidenter ex prædictis verbis colligitur, fratrem, in Deum, vel in proximum peccantem, eſſe corripiendum. Nam, ſi quando proximus peccat in me, debeo eum ſecreto monere, vt à malo deſiſtat, ne pereat eadem quoq; ratione quando peccat in Deum, vel proximum, eum cogimur corripere, vt lucreretur illum: nam ideo corripimus peccantem, vt ſe emendetur.*

Præterea *Luc 17. absolute dicitur: Si peccauerit, inuertat illud: ſi penitentiam egerit, dimitte illi.* Adde quod in vniuerſum, peccatum fratris eſt quædam miſeria, in qua ſi perſiſterit, peribit: ergo ſi fratris corporalem inopiam ſubleuare diuino præcepto compellimur, multo magis ſpiritualiam animæ miſeriam, Et *Eccleſ. 17. vnicuiq; man-*

At or. Inſtit. Moral. Pars 2.

dat: Deus de proximo ſuo. Et Chryſoſt. hom. 1. ad populum Antiochenum ſuper illud *Exod. 23. Si videris aſinum proximi tui iacentem ſub onere, &c. peccator, inquit, eſt aſinus, autris pondus non ferens: accedo exciſis verbis, lenitateq; poſtremo vehementia. Vbi Chryſoſtom. magnopere reprehendit, quod ſimus tam ſolliciti de corporalibus proximi neceſſitatibus, poſthabitis ſpiritualibus.*

Quod ſi opponas, hæc omnia ſolum valere ad probandum, eſſe iuris naturalis præceptum, de corripiendo fratre: At in præſenti, quaſtio eſt, An ſit iuris diuini mandatum à Chriſto traditum illis verbis: *Si peccauerit in te frater tuus, corripue eum inter te, & ipſum ſolum:* Reſpondeo, non ſolum eſſe naturalis, ſed etiam diuini iuris præceptum, quia quod lus naturale præſcripſit, Chriſtus prædicto loco confirmauit.

Dices, iure naturali ſolum cogimur monere, & increpare fratrem delinquentem, vt reſpiciat, non autem vnum, aut duos teſtes adhibere, nec deferre ad Prælatum. Reſpondeo iure naturali præſcribi generatim, vt omni quo poſſumus modo, fratrem à peccato auocemus, ne pereat, & Chriſtus Dominus explicuit definite modum, quem adhibere debeamus in fratre corripiendo.

Secundo obijciatur, non proſunt induci teſtes, aut peccatum fratris Prælato denuntiari, ſine detrimento famæ proximi, ac ſiſtam proximi iure naturali ſeruare compellimur. Reſpondeo, nullam vim argumentum habere: nam idem etiam valeret ad probandum, nullum etiam eſſe conſilium datum, de fratre corripiendo, ſecundum ordinem à Chriſto Domino præſcriptum.

Dicendum igitur eſt potius eſſe habendam rationem bonæ conſcientiæ fraternæ, quam famæ: nam pretioſior eſt ſalus animæ, quam fama. Vnde ſi commode vtrique bono fratris conſulere poſſumus, vt utrumque iure naturali, & diuino nobis ſeruandum eſt: at vero ſi ſalutem animæ fratris ſeruare poſſimus etiam cum incommodo, & detrimento famæ, illa ſeruanda eſt, quia animam illius pluſquam famam diligere debet, alioquin enim anima fratris periret, vt ſeruaretur fama, quod eſt abſurdum.

Tertio obijciatur, de elemoſyna corporali danda, ideo eſt præceptum iure naturali, & diuino, quia frater non ſponte ſua ſe corporali neceſſitate eſt conſtitutus: at is qui peccat, vltro peccat, ergo præcepto non cogimur eum corripere. Reſpondeo, peccantem à nobis corripere debere, quia eſt ſua ſponte peccat, nihilominus ex naturæ infirmitate delinquit.

Quarto quaeritur, An vi præcepti corripere debeamus fratrem venialiter tantum, non lethaliter peccantem? Reſpondeo, ex communi ſententia, *vt conſtat ex Angulo & Syneſtro, in verbo correptionis num. 1. & Gabriele loco cit. minime nos ad id obligati, quia quando ſolum eſt veniale delictum, frater Dei gratiam non amittit, ac proinde præceptum correptionis non obligat, quia eſt ad lucrandum fratrem; at frater eum per veniale peccatum perditus non ſit, non eſt, quod illum correptione lucrari velimus: hoc autem locum habet, quando fratris delictum ſolummodo eſt veniale.*

Nam ſi periculum ſit, ne frater lethaliter peccet, tunc vi præcepti corripere debeamus: *ſic Angelus, Sylveſter, Roſſella in verbo Correptionis, numero primo, & Gabriel loco citato.*

Quæres, An ſaltem venialiter peccemus, ſi veniale fratris delictum, cum poſſumus non corripiamus? Ratio dubitandi eſt, quia veniale peccatum admittitis, qui elemoſynam corporalem leuem non dat, cum dare debeat? Reſpondeo, nullum peccatum committi, quia nullum eſt præceptum de corripiendo aliquo ob veniale delictum, & non eſt eadem ratio de elemoſyna corporali, quia inopiam etiam leuem ſubleuare debemus, vbi commode poſſumus; ac proinde elemoſynam quamuis leuem denegando venialiter peccamus.

Quæres etiam, An religioſorum hominum Præſecti, vi præcepti

præcepti debeant venialia subditorum peccata corrigere? Sotus in libello de Portione tegendi, & detegendi secretum, memb. 2. quæst. 2. insinuat videri eos vi præcepti teneri, quia alioqui regularis disciplina, & obseruantia enervaretur, & detrimentum pateretur. Dicendum est, eos absolute, & simpliciter non obligari: ex accidenti tamen aliquando teneri, quatenus periculum est, ne aliqui grauius offendantur; vel ne regularis disciplina plus quam par est, negligatur.

Nam quamuis venialis noxa, & culpa in hoc, vel illo sit leuis: si tamen passim negligitur in religiosorum hominum ordinibus, potest grauius ordini regulari nocere. Quomodo enim in Republica est leue sit, hunc vel illum pretiosis vestibus uti, potest tamen Republicæ esse damnosum, cum passim in omnibus ciuibus pretiosæ vestes permittantur. Et hinc est, ut Principum leges talium vestium vsuum grauibus edictis, ac pœnis aliquando prohibeant.

Sic etiam certum genus venialis peccati in hoc, vel illo homine non multum nocet Religiosorum ordini, ac si passim committatur ab omnibus, fieri potest, ut graui detrimento ordinem afficiat.

Quinto quæritur, An vi præcepti corripitur debeat peccatum fratris, quod tantum præteritum est, nec villo modo in futurum pender, quia non est periculum, ut vel continuetur, vel iterum admittatur. Quod est quæreretur, An si frater tantummodo reatu, non affectu peccati lethalis teneatur, debemus illum corrigere? Abulensis in *Matthæum* cap. 18. quæst. 83. aperte dicit, tunc nullam esse obligationem corripiendi proximum, quia ipse nullo præcepto cogitur statim à peccato resurgere per penitentiam, ergo nec præcepto compellimur illum manere, ut eum sui peccati peniteat.

Idem videtur sentire Maior in 4. distinct. 19. quæst. 2. Palatius in 4. dist. 25. quæst. 4. Glossa item in capitulo. Qui alios, de Heret. & alia Glossa in cap. si peccauerit 2. quæst. 1. & Syluester, *Correctio*, quæst. 1. & Angelus eodem verbo num. 1. ubi distinguunt in hunc modum: Aut loquimur, inquit, de Prælati, aut de priuatis hominibus, si primum, debent illi corrigere non solum futura peccata, sed etiam præterita: si secundum, tunc priuatus homo præcepto non cogitur alterius peccatum corrigere, nisi aliquo modo in futurum pendeat.

Et ratio est, quia peccatum si tantummodo præteritum est, nec vllum habet ad futurum ordinem, potius puniatur, quam corripiatur. Et ideo Prælatorum est tale peccatum corrigere, videlicet puniendo. At vero Adrianus in 4. quæst. de correctione fratrum, qua est vltima de penitentia, versiculo, secunda propositio, docet hanc opinionem esse omnino falsam, quia eadem charitatis lege debemus Titium liberare ex incendio, fluminem, ex lacu, vel puteo, in quem incidit, qua debemus eundem seruare, ne incidat: Deinde lege caritatis compellimur subleuare fratrem, etiam cum in malum aliquod corporale lapsus est: ergo pari ratione cogimur eum eripere ex malo spirituali, in quod incidit.

Accedit, quod frater eo ipso quod est reus peccati lethalis, in magna miseria est, & in periculo ne pœnas inferorum incurrat, nam mori potest: ergo lege caritatis debemus, eum corrigere, ne pereat: eo enim correptione tenet, ut fratrem lucrificamus, eiusque miseriam subleuamus. Hæc sententia est tenenda, nec Glossa, Angelus, & Syluester ab ea dissentiant, quoniam solum videntur loqui de correctione, quæ ad Prælatorum iudicium, & forum spectat, non vero de correctione priuata, qua quisque debet subuenire alteri in miseria animi, & spiritus consuetudo.

His quæ sequuntur hoc Tomo, vltimam manum Auctoris, ob immaturam mortem apponere non potuit: Ne autem opus imperfectum maneret, adiuncta sunt ea, quæ superesse videbantur, & excerpta ex eiusdem Auctoris lectura, de præceptis, retento eodem ordine ac modo procedendi.

Sexto quæritur, An si respicit frater à peccato, quod fecit, teneatur illum corrigere? sunt qui doceant nos teneri ad id faciendum, ne iterum incurrat, ita Richard. in 4. dist. 19. sed est dicendum, quod ex vi huius præcepti emendandum fratrem corrigere non tenemur, quia finis huius præcepti est, ut emendetur: at vero per accidens, quatenus est probabile periculum, vel coniectura probabilis futuræ ruina, vel relapsus, quia putamus fratrem iterum peccaturum, sicut antea peccauit, tenebimur, si commode possumus id præstare. S. Thom. *Quodli. II. art. 8. ad cautelam in futurum, Gabriel littera V.*

Septimo quæritur, An hoc præceptum etiam obliget de peccatis futuris cauendis à fratre? Respondeo ex vi præcepti non tenemur liberare fratrem à miseria spirituali, in qua est, quia peccata futura nondum sunt, & ita non reddunt fratrem miserum: quia tamen contingit aliquando, ut iam sit, scilicet, quoniam frater est iam constitutus in probabili periculo, vel spe, vel coniectura committendi illa futura peccata: ideo ut sic sumpta, materia possunt esse correctionis fraternæ.

Nam tenemur liberare fratrem, quem probabiliter credimus casurum in puteum, vel in flumen, vel incendium, vel in manus prædonum deuenturum, ergo etiam tenebimur corrigere, si commode possumus. Sed notandum, in his peccatis futuris aliquando posse haberi probabilitatem, vel spem, quod ipse frater, antequam ea committat, corrigat seipsum, vel respiciat, vel liberabit se à periculo, & tunc non tenebimur eum corrigere.

Octauo quæritur, An is, qui nouit peccatum occultum proximi: lethalius peccet, si statim deferat: cum ad Prælatum ante vllam admonitionem secretam? S. Thomas *quod lib. 2. argum. 8. Gabriel Lit. V.* huic quæstioni respondent.

Nono quæritur, In quot & quibus casibus potest licite denuntiari Prælato, aut secretam correptionem, Gabriel Lit. R.

Decimo quæritur, An Prælato præcipienti sit parendum Gabriel ibid.

CAP. XV.

De aliis pertinentibus ad correctionem fraternam.

Primo quæritur, An liceat nobis correctionem proximi delinquentis differre, ut sic peccator in plura, & maiora peccata lapsus, facilius respiciat, & commodius corrigatur? Respondeo, id licet aliquando. Ita Sotus quæst. 2. memb. 2. conclus. 4. ad finem, & Adrianus ubi supra *Nauar. cap. 24. num. 20. & cap. Inter verba. num. 629.* verbi gratia, in eo, qui permittit puerum furari, ut eum deprehendat in furto, & cum ea de causa acriter corripiat, & flagellet, ut ita castigatus, & pœnitens, melius in futurum sibi caueat à furando, sed prudentia est opus in hac re: non enim quomodocunque promiscue id ita faciendum, sed pro personæ, rei, loci, & temporis ratione.

Secundo quæritur, an licitum sit correctionem differre in aliud tempus, omiſſa opportunitate corrigendi præſenti? Respondeo, regulariter & ordinarie non licet, quia hoc præceptum cum sit affirmatiuum, obligat, quando commode & opportune fieri potest correptione: nam temporis opportunitas non est sita in nostra potestate. Et hinc fit, ut dispar ratio sit de præcepto penitendi: nam quisque cum voluerit, sui peccati penitentiam agere potest.

Et ideo non obligatur statim ad penitentiam, vel ad sui emendationem, licet commode queat eam statim agere: at corrigere alium non possumus semper, cum pendeat ex multis circumstantiis, quæ facile elabuntur.

Tertio quæritur, An hoc præceptum obliget aliquando, cum nostræ vitæ periculo? nam vita spiritualis pro-

ximi